

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Педагогічний факультет

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**РОЗВИТОК СЕНСОРНОЇ КУЛЬТУРИ
ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА**

Рівень вищої освіти – *(перший (бакалаврський) рівень)*

Освітня програма «Дошкільна освіта»

Спеціальність: А2 Дошкільна освіта

Галузь знань: А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №_1 від 26 серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Розвиток сенсорної культури особистості дошкільника
Викладач (-і)	к.п.н., доцент Захарасевич Наталія Володимирівна
Контактний телефон викладача	+380684243004
E-mail викладача	nataliia.zakharasevych@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Індивідуальні і групові консультації онлайн (viber, email) і офлайн
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Дисципліна вивчається здобувачами вищої освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спрямовується на формування у здобувачів компетентностей щодо закономірностей та особливостей сенсорного розвитку дітей раннього та дошкільного віку. Представлена система роботи з сенсорного розвитку дітей дошкільного віку з урахуванням вимог сучасної нормативно-методичної бази. Дисципліна враховує вимоги Базового компонента дошкільної освіти України, легко адаптуються до концептуальних засад чинних державних програм навчання та виховання дітей дошкільного віку.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою викладання навчальної дисципліни «Розвиток сенсорної культури особистості дошкільника» є підготовка студентів до ґрунтовного аналізу провідних проблемних питань теорії та практики сенсорного виховання дітей дошкільного віку; ознайомлення з внутрішньо зумовленими та зовнішньо спричиненими труднощами реалізації завдань сенсорного розвитку, виховання та навчання дітей дошкільного віку; формування готовності до реалізації шляхів вирішення актуальних проблем сенсорного розвитку дошкільників; формування професійної компетентності через орієнтацію на втілення принципу дитиноцентризму в освіті. Основними завданнями вивчення дисципліни «Розвиток сенсорної культури особистості дошкільника» є : • поглибити професійні знання студентів про актуальні проблеми сенсорного розвитку дітей дошкільного віку; • формування у студентів вміння аналізувати набуті знання та ефективно застосовувати їх на практиці відповідно до індивідуальних особливостей вихованців; • підвищувати рівень професійної культури фахівців у сфері дошкільної освіти; • розвивати професійно-значущі властивості особистості майбутніх фахівців, їхнє творче ставлення до професійної діяльності, прагнення до постійної самоактуалізації та самовдосконалення; • формувати вміння удосконалювати форми і методи сенсорного розвитку та виховання дітей дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти відповідно до сучасних вимог дошкільної освіти України.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Загальні компетентності

КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.

Спеціальні (фахові компетентності)

КС-12. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.

КС-14. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.

Програмні результати навчання:

ПР-01 Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-04 Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

ПР-20 Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при 1 визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

ПР-22 Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку

5. Організація навчання**Обсяг навчальної дисципліни**

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	012 Дошкільна освіта	2	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Поняття сенсорного розвитку та аналіз науково-педагогічної літератури щодо проблеми сенсорного виховання дітей дошкільного віку	2	2	10
Тема 2. Формування сенсорних уявлень у дітей раннього віку	2	2	10

Тема 3. Методологічні основи педагогічної системи Фрідріха Фребеля		2	2	10
Тема 4. Сенсорне виховання дітей раннього дошкільного віку у педагогічній спадщині Марії Монтессорі		2	4	10
Тема 5. Сучасні підходи до визначення змісту сенсорного розвитку дітей раннього віку		2	4	10
Тема 6. Технології сенсорного розвитку в умовах дистанційного навчання		2	4	10
ЗАГ.:		12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	З урахуванням Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf Максимальна оцінка – 100 балів (вага оцінок за практичні заняття – 45 балів, за самостійна робота – 5 балів, залік – 50 балів). Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra та інших (положення КНУ про неформальну освіту) як КСР.			
Вимоги до письмових робіт	Усі види письмових робіт оцінюються в 100-бальній системі, вага оцінки змінюється залежно від виду роботи. Після всіх лекційних і практичних занять проводиться контроль самостійної роботи (в кінці семестру) для студентів денної форми навчання. КСР може проводитися у двох формах - проходження онлайн-курсу на сервісах Прометеус, Coursera або EdEra чи проходження тестування. Студент самостійно обирає форму, в якій буде здійснюватися КСР. Оцінювання КСР в 100-бальній системі, вага оцінки – 5 балів.			
Семінарські заняття	Робота на кожному практичному занятті складається з підготовки питань запропонованих у плані заняття та виконання практичних завдань та завдань запропонованих для самостійної роботи. За умови успішно виконаного завдання в повному обсязі за одне заняття здобувач отримує макс. 100 б. Вага оцінки за всі практичні заняття – 45 балів			
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань, пройдене тестування.			
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік, форма здачі – комбінована			
7. Політика навчальної дисципліни				

Письмові роботи

Виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи)

Академічна доброчесність

Загальні морально-етичні принципи, правила поведінки, академічну доброчесність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету, регламентує низка нормативних документів, а саме:

- Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція).

- Положення про запобігання академічному плагіату (нова редакція).

<https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/02/34-05-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf>

- Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/11/34-06_2022-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-ta-inshym-porushenniam-akademichnoi-dobrochesnosti-1.pdf

- Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.

Ознайомитися з переліченими положеннями та документами можна за адресою: <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

Пропуски занять (відпрацювання) Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентують: Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти- <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-taprovedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf> ; ПОЛОЖЕННЯ про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника ; Виконання завдання пізніше встановленого терміну Несвоєчасне виконання завдань передбачає дотримання студентом усіх вимог щодо їх самостійного опрацювання - Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.) Ознайомитися із положенням можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja>

Невідповідна поведінка під час заняття Навчання передбачає високий рівень пізнавальної активності, ініціативності, дотримання норм та правил професійної етики майбутніх фахівців «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів закладів вищої освіти» Ознайомитися із положенням можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>

Неформальна освіта

Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra. Можливість зарахування неформальної освіти регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)» Ознайомитися з положеннями можна за адресою:

<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Natalia Zakharasevych. Problems of socialization of the individual in modern society according to the research of Maria Montessori // Contemporary Trends of Improving Quality of Pedagogical Activity in the Context of Educational Modernization Process. Monograph. Katowice: Faculty of Architecture. Series of monographs: Civil Engineering and Applied Arts University of Technology, 2022; P. 44-54. ISBN 978-83-963977-7-5 DOI:10.54264/M009, http://www.wydawnictwo.wst.pl/oferta_wydawnicza_-_dostep_otwarty_oraz_zakup_publicacji/wydawnictwa
2. Базовий компонент дошкільної освіти (державний стандарт дошкільної освіти) : нова редакція / наук. кер. Т.О. Піроженко; авт. кол.: О.М. Байєр, О.К. Безсонова, Н.В. Гавриш та ін. Київ, 2021. 37 с. URL : [Базовий компонент дошкільної освіти в Україні | Міністерство освіти і науки України \(mon.gov.ua\)](http://mon.gov.ua)
3. Вінник Т. О. Практичне використання ідей Ф. Фребеля для виховання дітей дошкільного віку. Сучасні проблеми дошкільної та початкової освіти у системі суспільних трансформаційних процесів: збірник матеріалів Всеукраїнської інтерактивної науково-практичної конференції (18-20 лютого 2019 року, Херсонський державний університет). Херсон : ТОВ «Борисфен-про», 2019. С. 27-30.
4. Грама Н. Г. Сенсорний розвиток дітей раннього віку: теорія і практика: монографія. Одеса, 2018. 239 с.
5. Демчук О. Сенсорний розвиток як передумова формування логіко-математичних уявлень у період дошкільного дитинства. Дошкільна освіта: теорія, методика, інновації : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, м. Луцьк, 15 травня 2022 р. Луцьк, 2022, С. 57-61.
6. Загородня Л. П., Тітаренко С. А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу : навчальний посібник. 2-ге вид. Суми : Університетська книга, 2021. 319 с.
7. Потапчук Т.В., Захарасевич Н.В., Кравець Н.С. Здоров'язбережувальні технології фізичного виховання дітей дошкільного віку: реалії та перспективи. Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»): журнал. 2025. № 1(47) 2025. С. 72-980 [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-1\(47\)](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-1(47))
8. Консультація для педагогів ЗДО. Поняття «предметно-просторове розвивальне середовище» та його моделювання в ЗДО: веб-сайт. URL: <https://vseosvita.ua/library/konsultacia-dla-pedagogiv-zdo-ponatta-predmetno-prostorove-rozvivalne-seredovise-ta-jogo-modeluvanna-v-zdo-198700.html>
9. Кошель В. М. Сенсорне виховання дітей раннього віку: навч.-метод. посіб. для вихователів дітей дошкільного віку, студентів спеціальності «Дошкільна освіта» та батьків. Чернігів : ФОП Баликіна О. В., 2019. 160 с.
10. Чупахіна С., Захарасевич Н. Формування елементарних математичних уявлень у дітей: методичний аспект: *Навчально-методичний посібник*. Івано-Франківськ : Видавець Кушнірук Г. М., 2020. 104 с. ISBN 978-966-2343-93-9
11. Чупахіна С., Кирста Н., Захарасевич Н. Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі: особливості використання технології Lego. Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. 2022. Випуск. 37. С. 181-193